

De tweede pensioenpijler in beeld

FSMA

AUTORITEIT
VOOR FINANCIËLE
DIENSTEN
EN MARKTEN

AUTORITÉ
DES SERVICES
ET MARCHÉS
FINANCIERS

Aanvullende pensioenen toegelicht
Situatie op 1 januari 2024

Voorwoord

Geachte lezer,

Wij stellen u hierbij de zevende editie voor van 'De tweede pensioenpijler in beeld'.

Hierin vindt u een aantal kerngegevens over de aanvullende pensioenen in België.

Een 'aanvullend pensioen' of 'tweede pijler-pensioen' is het extra pensioen dat een persoon bovenop het wettelijk pensioen opbouwt in het kader van zijn loopbaan als werknemer of zelfstandige.

Meer informatie omtrent uw eigen aanvullend pensioen vindt u op www.mypension.be.

Bent u weinig vertrouwd met aanvullende pensioenen, dan kan u de [Q&A over aanvullende pensioenen](#) raadplegen op de FSMA-website. Daarin vindt u een antwoord op een aantal vaak gestelde vragen over de 'tweede pensioenpijler'.

Methodologie en scope

BRON

De gegevens in dit overzicht zijn afkomstig van de **databank 'DB2P'**. DB2P verzamelt gegevens over de pensioenplannen waarbij personen als werknemer of zelfstandige zijn aangesloten. Ook pensioenplannen waarbij men nog is aangesloten op basis van een vroegere job, zijn in de databank opgenomen. Deze gegevens worden door DB2P ter beschikking van de burger gesteld via Mypension.be.

TIMING

De cijfers in dit overzicht hebben betrekking op **1 januari 2024**. Aan de basis liggen de gegevens, zoals die door de pensioeninstellingen (verzekeringsondernemingen en pensioenfondsen) uiterlijk op **31 augustus 2024** in de databank werden geregistreerd.

MEDEWERKING VAN SIGEDIS

Wij wensen uitdrukkelijk Sigedis, de beheerder van de databank DB2P, te bedanken omdat het zonder hun gewaardeerde medewerking onmogelijk zou geweest zijn dit overzicht op te stellen.

Kerncijfers

Een **aanvullend pensioen** is het extra pensioen dat een persoon bovenop het wettelijk pensioen opbouwt in het kader van zijn loopbaan als werknemer of zelfstandige. De aanvullende pensioenen worden ook wel de *tweede pensioenpijler* genoemd.

4.470.000

personen zijn aangesloten bij een aanvullend pensioenplan

€ 109 miljard

is het totaalbedrag aan verworven pensioenreserves dat aangeslotenen al hebben opgebouwd

Een stijging van 3% tegenover 2023

Een stijging van 4% tegenover 2023

De manier waarop het aanvullend pensioen is georganiseerd, hangt nauw samen met het professioneel statuut. Zowel **werknemers** als **zelfstandigen** kunnen op verschillende manieren een aanvullend pensioen opbouwen.

24 verzekeraars

en

127 IBP's

beheren aanvullende pensioenen

Het beheer van een aanvullend pensioenplan moet worden toevertrouwd aan een **pensioeninstelling**. Dit kan een **verzekeringsonderneming** zijn of een pensioenfonds (ook instelling voor bedrijfs-pensioenvoorziening of **IBP** genoemd).

4.470.000 aangeslotenen

4.470.000 personen zijn aangesloten bij een aanvullend pensioenplan.

Een aangeslotene kan een aanvullend pensioen opbouwen:

- als werknemer en/of
- als zelfstandige.

AANGESLOTENEN

Wanneer in dit overzicht gesproken wordt over 'aangeslotenen' gaat het over **unieke individuen**, tenzij anders vermeld. Een persoon wordt in dat geval slechts één keer geteld, ook al bouwt hij/zij pensioenrechten op in verschillende pensioenplannen.

43% vrouw

57% man

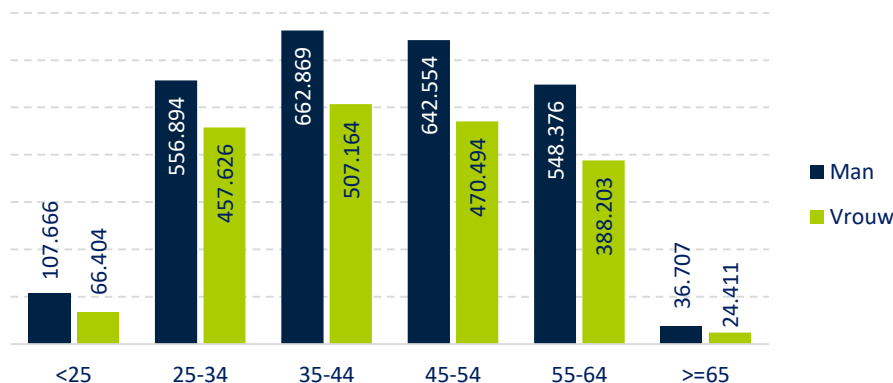
Bouwt aanvullende pensioenrechten op

Jaar	als werknemer	als zelfstandige	als werknemer en zelfstandige	TOTAAL
2016	3.054.106	364.092	168.000	3.586.198
2017	3.113.458	368.433	182.702	3.664.593
2018	3.183.827	364.459	196.568	3.744.854
2019	3.179.932	364.703	209.563	3.754.198
2020	3.350.385	360.425	229.243	3.940.053
2021	3.444.164	355.181	245.926	4.045.271
2022	3.565.978	351.485	264.521	4.181.984
2023	3.713.385	345.385	283.579	4.342.349
2024	3.829.275	338.082	302.228	4.469.585

De verhouding tussen de professionele statuten blijft overheen de jaren constant

Aangeslotenen volgens leeftijd en geslacht*

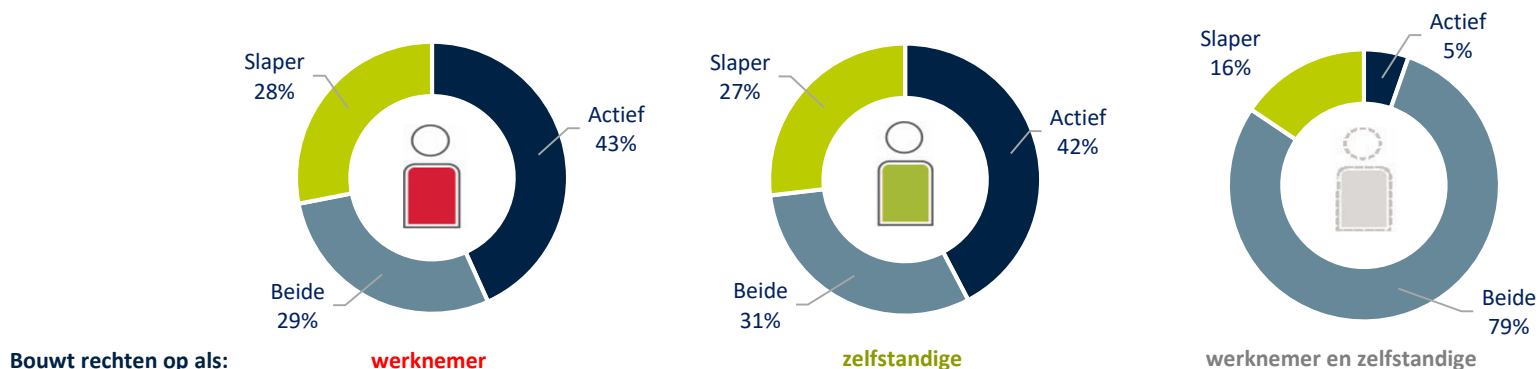

*Aangeslotenen waarvoor in de databank geen geslacht werd gerapporteerd, worden niet opgenomen in deze grafiek.

Actieve aangeslotenen en slapers

Niet alleen wie **actief** tewerkgesteld is, kan 'aangesloten' zijn bij een aanvullend pensioenplan. Een werknemer kan ook nog bij een pensioenplan aangesloten zijn op basis van een voorgaande job. Hij wordt dan een '**slaper**' genoemd binnen dat plan. Bij de zelfstandigen wordt een aangeslotene 'slaper' wanneer er geen enkele bijdrage in het kader van het pensioenplan werd betaald in de loop van het voorgaande jaar.

Wat betekenen deze cijfers in verhouding tot de ganse beroepsbevolking?

Ca. 85% van de totale beroepsbevolking* is aangesloten bij een aanvullend pensioenplan, als actieve en/of als slaper

*Bron: Statbel

Ca. 55% van de actieve zelfstandigen in hoofdberoep* tot 65 jaar is actief aangesloten bij een aanvullend pensioenplan voor zelfstandigen

*Bron: RSVZ

Ca. 70% van de actieve werknemers* tot 65 jaar is actief aangesloten bij een aanvullend pensioenplan voor werknemers

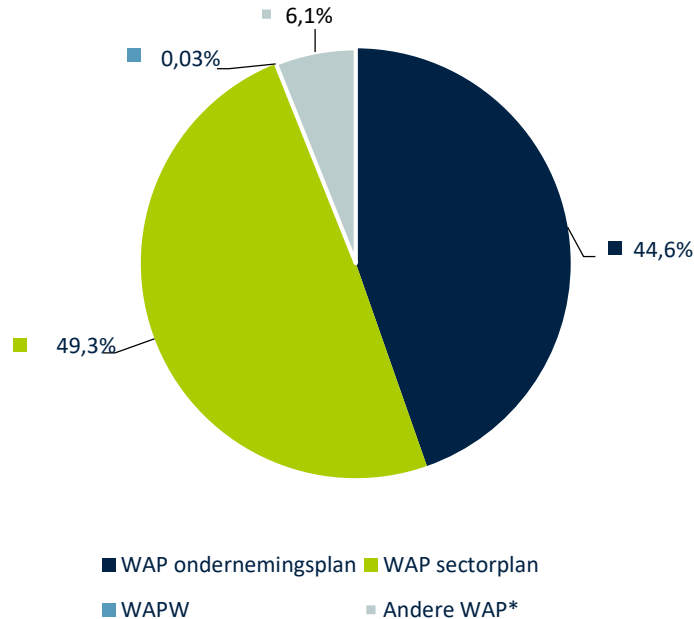
*Bron: RSZ

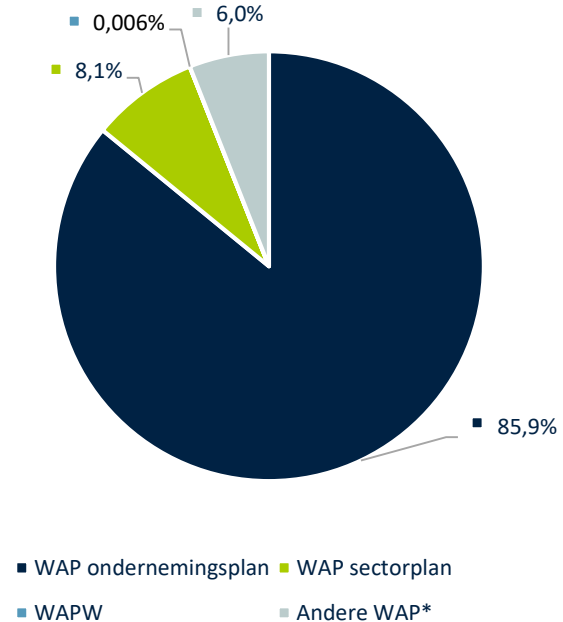
Pensioenplannen voor werknemers

Het initiatief voor de opbouw van een pensioenplan voor werknemers gaat meestal uit van de **werkgever**. Heel wat werkgevers hebben een pensioenplan ingevoerd voor alle of een deel van hun werknemers. Het kan gaan om werknemers tewerkgesteld binnen de private of de publieke sector** (contractuele ambtenaren). In dat geval spreekt men van een **ondernemingsplan**. Daarnaast kan het initiatief ook uitgaan van een **bedrijfssector**. In dat geval geldt het pensioenplan voor de werknemers van een hele sector. Dit heet een **sectorplan**. Werknemers die geen of een heel laag aanvullend pensioen opbouwen bij hun werkgever of sector kunnen zelf beslissen om een vrij aanvullend pensioen op te bouwen als werknemer ('**VAPW**').

Verhouding pensioenplannen voor werknemers op vlak van aantal aangesloten

Verhouding pensioenplannen voor werknemers op vlak van verworven reserves

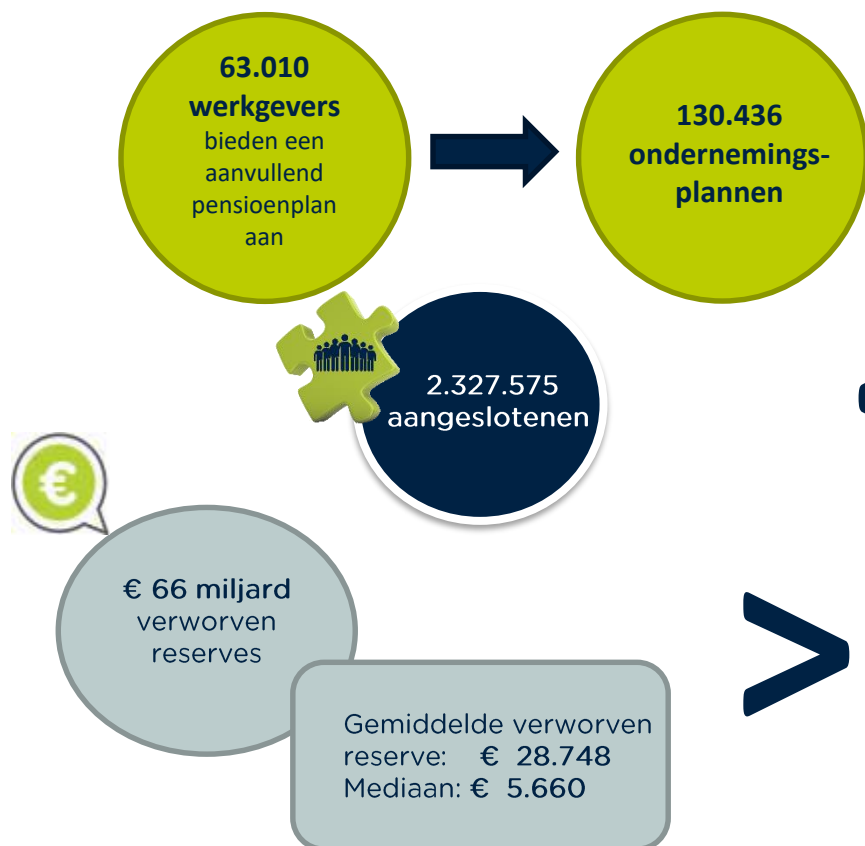
* Bij Andere WAP wordt rekening gehouden met aangesloten en pensioenreserves binnen de [onthaalsstructuur](#) en [bijzondere individuele verzekeringscontracten](#).

** Concrete cijfers over pensioenplannen voor werknemers binnen de publieke sector zijn terug te vinden in bijlage.

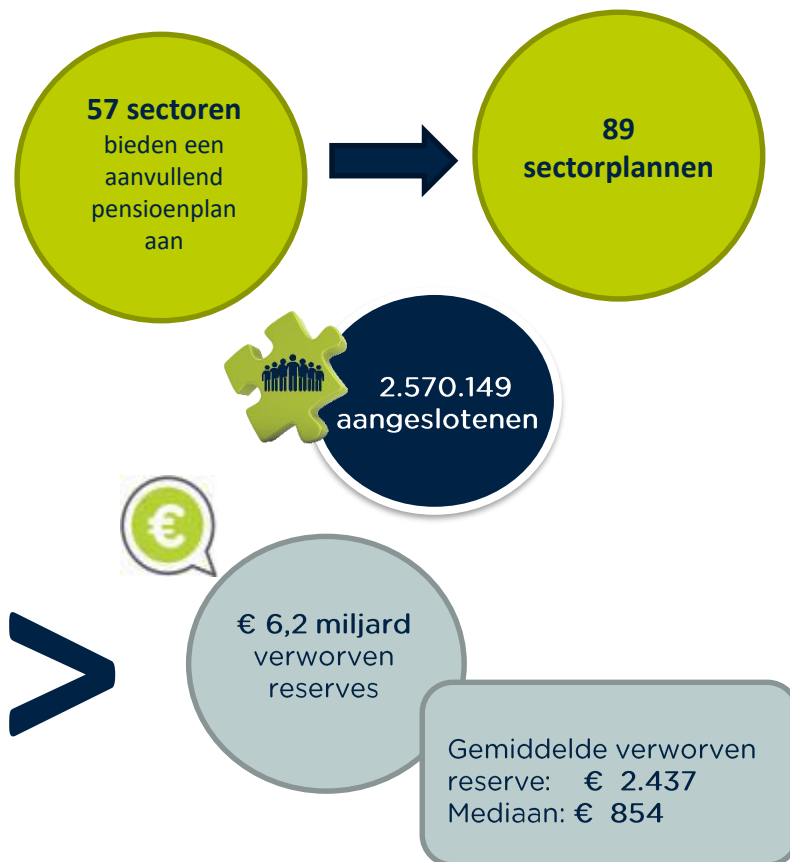

Pensioenplannen voor werknemers*

Ondernemingsplannen

Sectorplannen

<

> > >

* Bij deze cijfers wordt enkel rekening gehouden met werkelijke pensioentoezeggingen en dus bijvoorbeeld niet met pensioenreserves opgebouwd binnen de [onthaalsstructuur](#), [bijzondere individuele verzekeringscontracten](#) en VAPW.

Pensioenplannen voor werknemers, per type

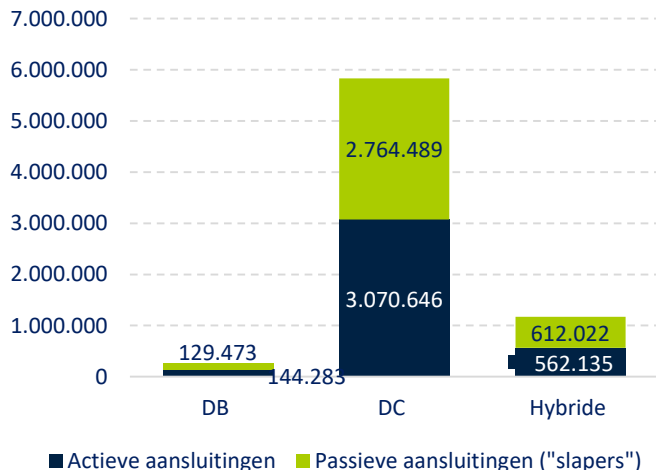
Hoeveel aanvullend pensioen een werknemer uiteindelijk ontvangt, hangt onder meer af van het type pensioenplan.

DB ('Defined Benefit'/'Pensioentoezegging van het type vaste prestaties'): bij dit type belooft de werkgever of de bedrijfssector een welbepaald aanvullend pensioen, bijvoorbeeld een percentage van het laatste salaris. Dit pensioen wordt vooraf vastgelegd in het pensioenreglement. Het is dus de werkgever of de bedrijfssector die het beleggingsrisico draagt.

DC ('Defined Contribution'/'Pensioentoezegging van het type vaste bijdragen'): bij dit type wordt geen vast eindresultaat beloofd, maar enkel de betaling van bijdragen. Hoeveel het aanvullend pensioen uiteindelijk zal bedragen bij pensionering, is op voorhand niet geweten. Het aanvullend pensioen hangt af van hoeveel bijdragen er betaald worden, hoe lang er wordt gespaard en hoeveel rendement de beleggingen opbrengen. Het beleggingsrisico ligt met andere woorden bij de werknemer. Werknemers genieten wel van een wettelijk gewaarborgd minimumrendement, op dit ogenblik 1,75% voor actieven en 0% voor slapers.

Hybride plannen: dit type van pensioenbelofte vertoont kenmerken van zowel een DB- als een DC-plan.

Aantal aansluitingen

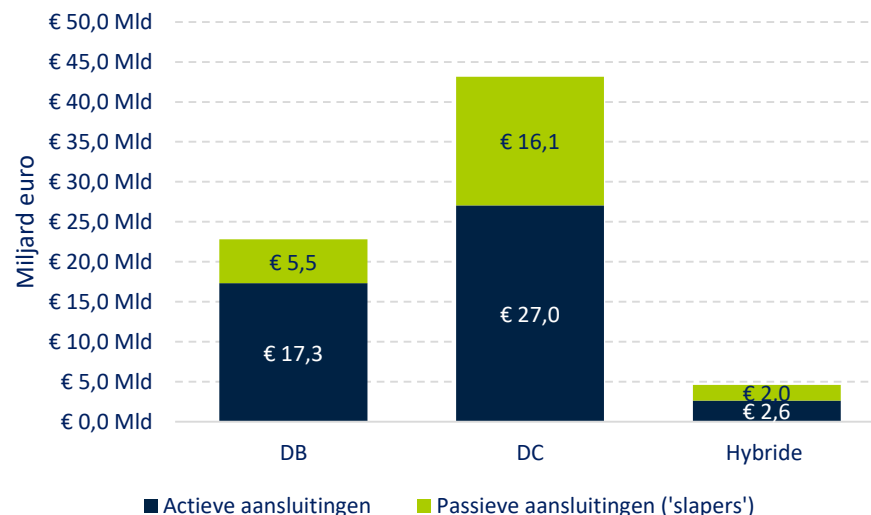

* Het aantal 'aansluitingen' betreft geen unieke aangeslotenenen. Eén individu kan aangesloten zijn bij meerdere plannen en wordt dan meerdere keren geteld.

Het aantal aansluitingen bij pensioenplannen van het type DC (80%) ligt veel hoger dan bij plannen van het type DB (4%).

Op vlak van de verworven reserve is het verschil tussen beiden veel minder groot (DC 61% en DB 32%).

Bedrag verworven reserve

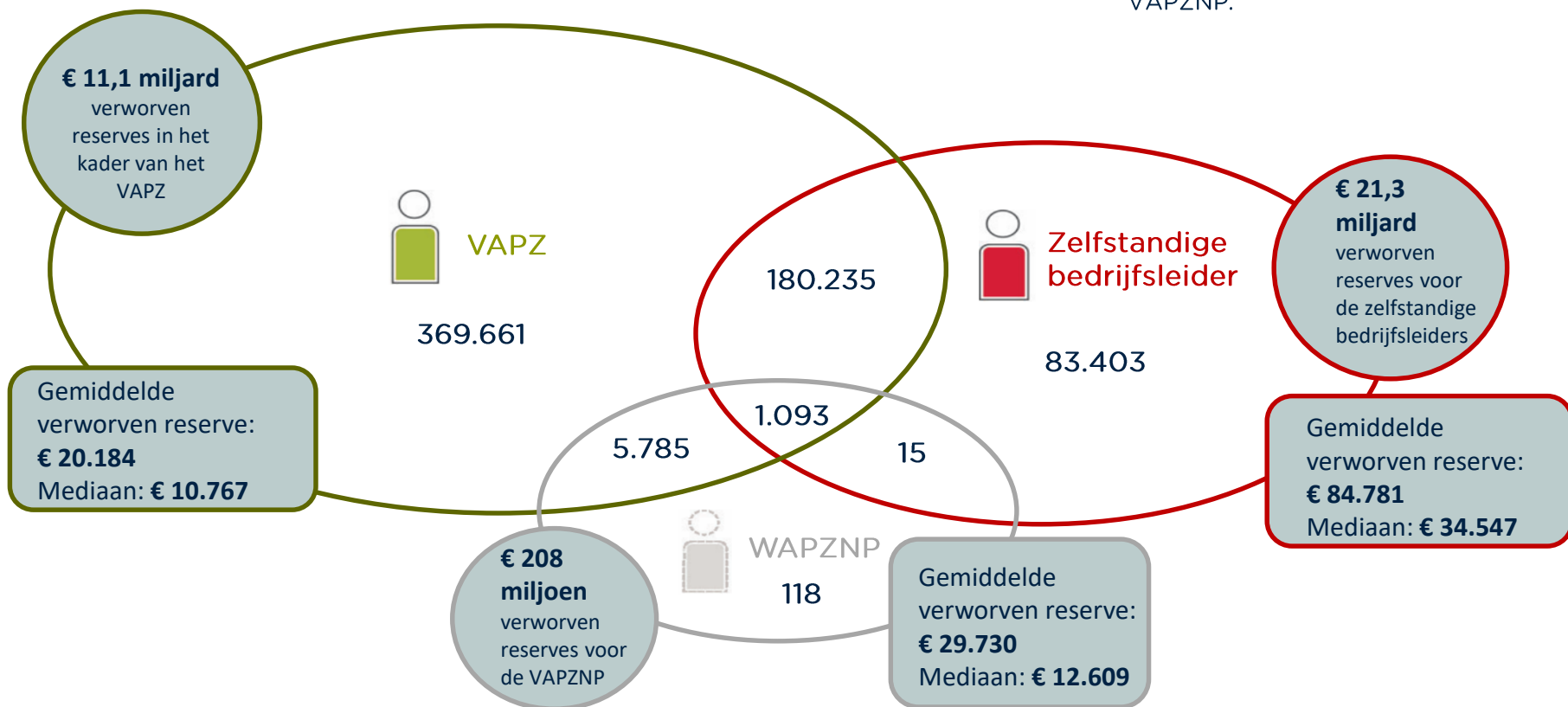

Pensioenplannen voor zelfstandigen

 Een zelfstandige kan op individuele basis een aanvullend pensioen opbouwen via het 'Vrij Aanvullend Pensioen voor Zelfstandigen' (VAPZ). **556.774 zelfstandigen** bouwen pensioenrechten op in het kader van het VAPZ.

 Als een zelfstandige het statuut heeft van een **zelfstandige bedrijfsleider**, bv. als zaakvoerder of bestuurder in een vennootschap, kan de onderneming voor hem een aanvullend pensioen opbouwen. **264.746 zelfstandigen** bouwen pensioenrechten op als zelfstandig bedrijfsleider.

 Zelfstandigen die hun professionele activiteit niet in een vennootschap uitoefenen hebben de mogelijkheid om een pensioen bijeen te sparen via het Vrij Aanvullend Pensioen voor de Zelfstandigen actief als Natuurlijk Persoon ('VAPZNP'). **7.011 zelfstandigen** bouwen pensioenrechten op in het kader van het VAPZNP.

€109 miljard verworven pensioenreserves

De **verworven reserve** is het bedrag aan pensioenreserve dat een aangeslotene op een bepaald ogenblik tijdens zijn loopbaan al heeft opgebouwd en dat verworven is. Wanneer de aangeslotene uit dienst treedt, kan hij dit bedrag overdragen naar een andere pensioeninstelling. De pensioenreserves komen neer op een totaalbedrag van **109 miljard euro**.

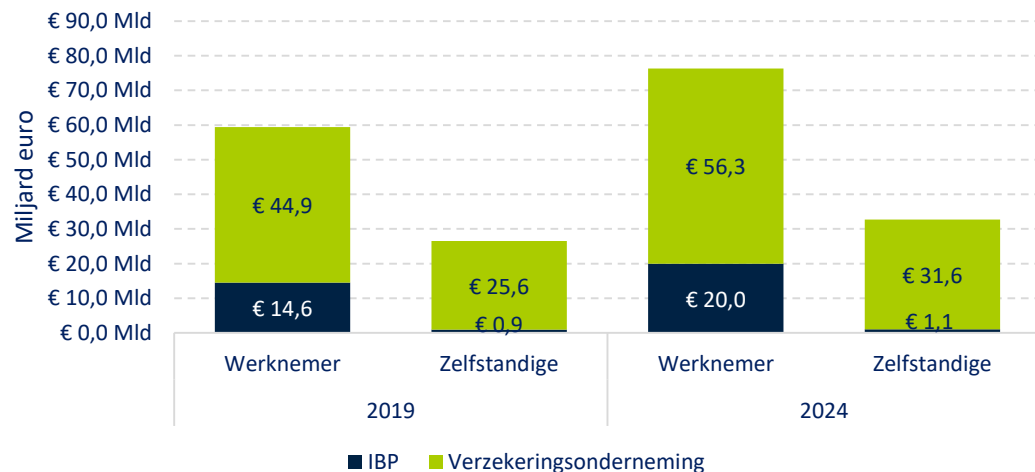
Verworven reserves	Werknemer		Zelfstandige		TOTAAL	
	Absolute cijfers	Procentueel	Absolute cijfers	Procentueel	Absolute cijfers	Procentueel
IBP	20.005.551.700 €	26%	1.054.133.622 €	3%	21.059.685.321 €	19%
Verzekerings-onderneming	56.328.766.790 €	74%	31.638.877.466 €	97%	87.967.644.256 €	81%
Totaal	76.334.318.489 €	100%	32.693.011.088 €	100%	109.027.329.577 €	100%

Verworven reserve

70% van de verworven reserves wordt opgebouwd door werknemers en 30% door zelfstandigen. De verhoudingen tussen de professionele statuten blijven stabiel in vergelijking met 2023.

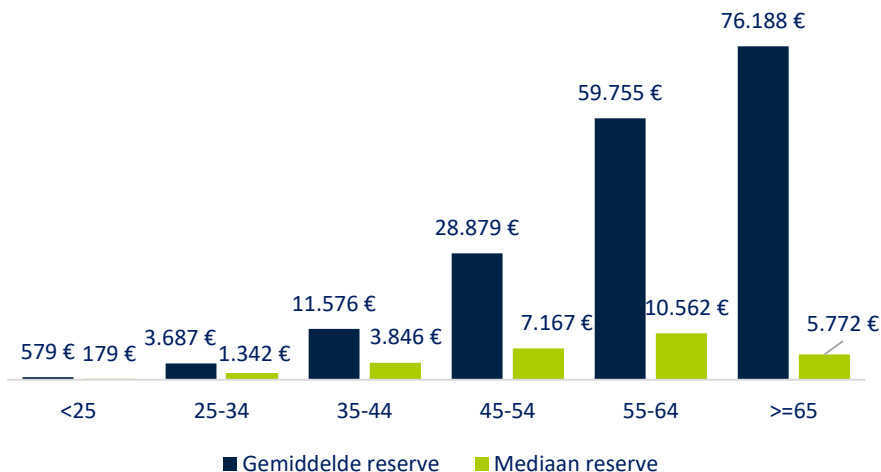
GEMIDDELDE VERWORVEN RESERVE

Wanneer in dit overzicht cijfers omtrent de gemiddelde verworven pensioenreserve worden meegedeeld, hebben deze cijfers enkel betrekking op **aangeslotenen die pensioenreserves hebben opgebouwd**. Ongeveer 50.477 (of 1,13%) van het totaal aantal aangeslotenen hebben op 1 januari 2024 geen pensioenreserves opgebouwd en beschikten enkel over een overlijdensdekking.

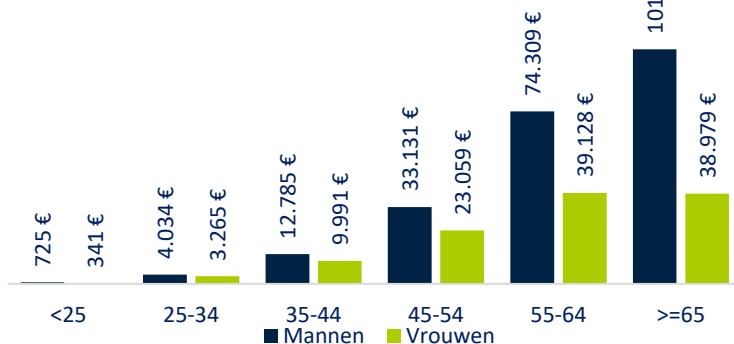

Verworven reserve

Verworven reserve - gemiddelde en mediaan per leeftijdscategorie

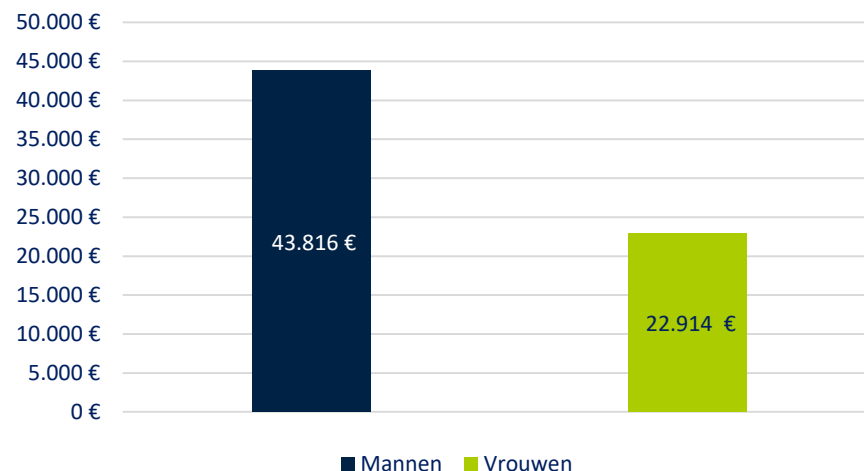
Verworven reserve - gemiddelde per geslacht en per leeftijdscategorie

De **gemiddelde verworven reserve** voor een aangeslotene die de pensioenleeftijd nadert (55-64 jarigen) bedraagt **59.755 euro**.

De gemiddelde reserve van mannen voor die leeftijdscategorie (**74.309 euro**) is dubbel zo hoog als die van vrouwen (**39.128 euro**). Eenzelfde vaststelling geldt voor het gemiddeld uitbetaalde kapitaal bij pensionering per uitbetaling.

Uitbetaald kapitaal bij pensionering - gemiddelde per uitbetaling* en per geslacht in 2023

* Het betreft het gemiddeld uitbetaald pensioenkapitaal per uitbetaling. Aan een individu kunnen meerdere pensioenkapitalen worden uitbetaald waardoor het gemiddeld uitbetaald pensioenkapitaal per uitbetaling lager kan zijn dan de gemiddelde verworven reserve per individu.

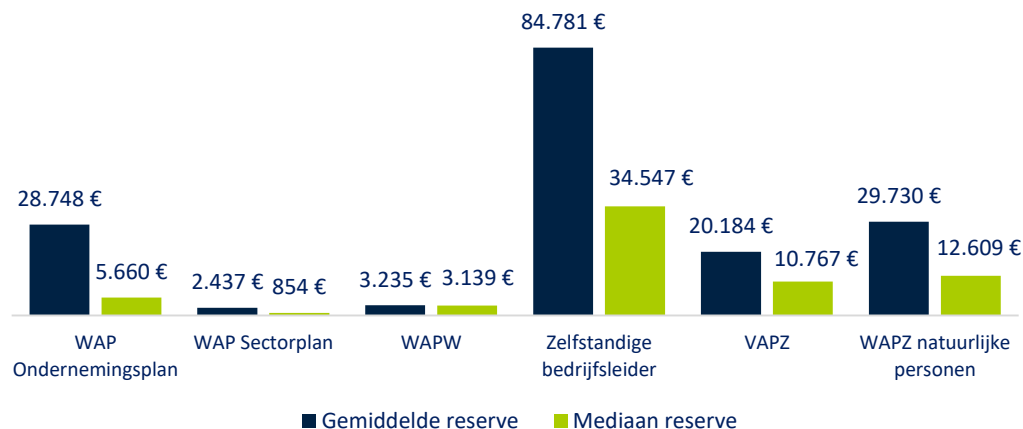

Verworven reserve

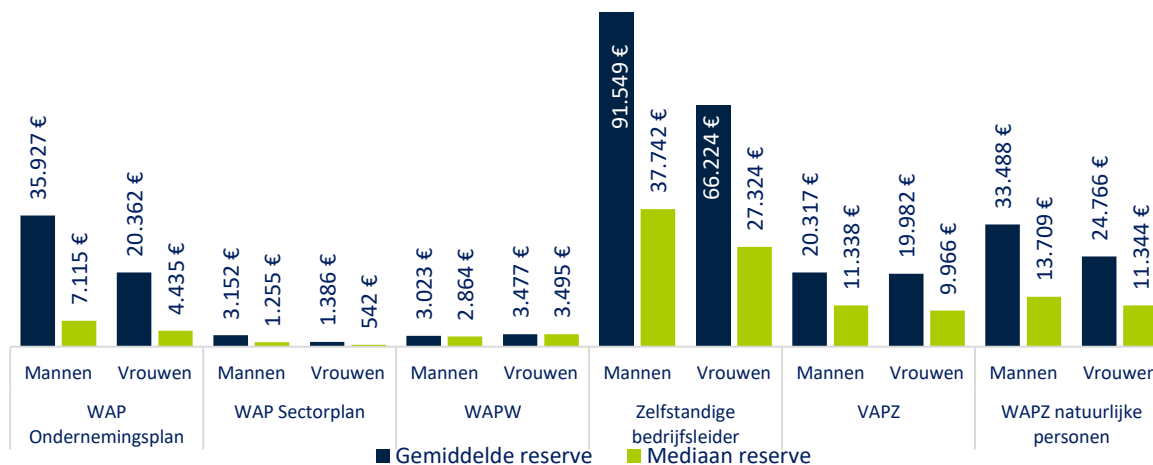

Ook tussen de professionele statuten zijn er erg grote verschillen in verworven reserves. Zo beschikt een zelfstandige bedrijfsleider gemiddeld over een pensioenreserve van 84.781 euro, terwijl een aangeslotene bij een sectoraal pensioenplan voor werknemers gemiddeld beschikt over een reserve van 2.437 euro.

Verworven reserve - gemiddelde en mediaan per professioneel statuut

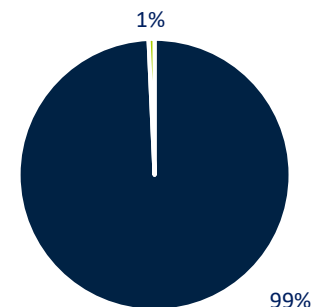
Verworven reserve - gemiddelde en mediaan per professioneel statuut en geslacht

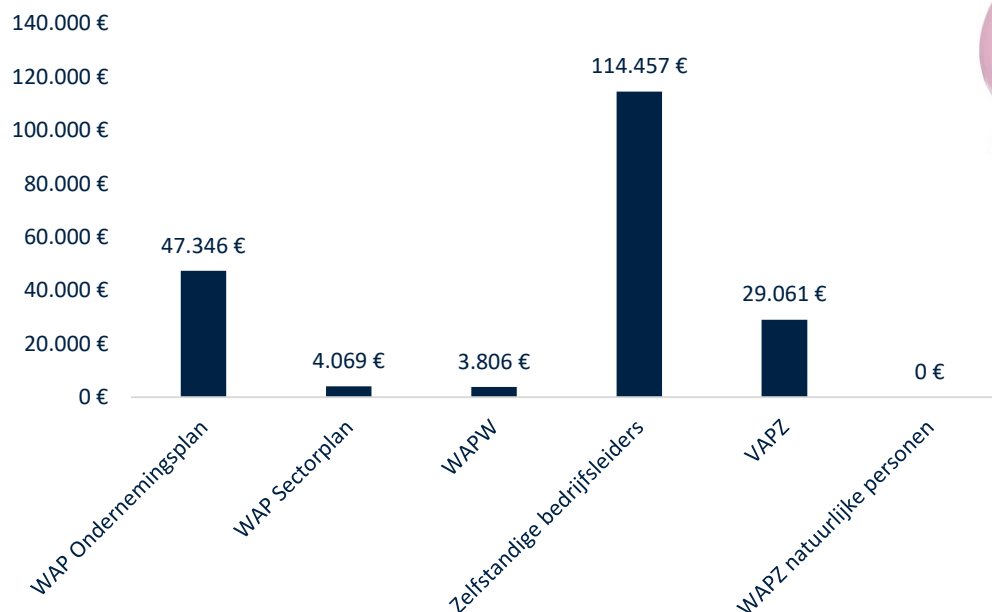
Uitbetalingen

Kapitalen uitbetaald in 2023	Aantal uitbetalingen	Totaal uitbetaald bedrag	Gemiddeld bedrag per uitbetaling
bij pensionering	162.451	5.955.120.511,12 €	36.657,95 €
bij overlijden	13.610	240.527.807,64 €	17.672,87 €

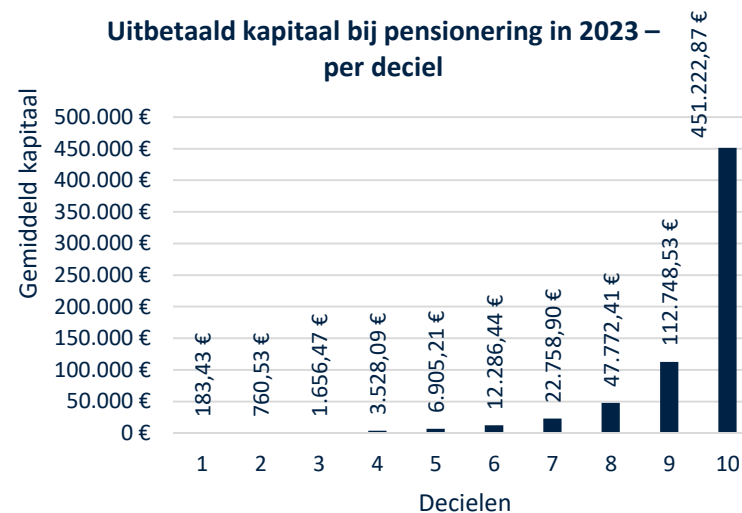

■ Kapitaal ■ Rente

Uitbetaald kapitaal bij pensionering in 2023 – gemiddelde per uitbetaling* en per professioneel statuut

Uitbetaald kapitaal bij pensionering in 2023 – per deciel

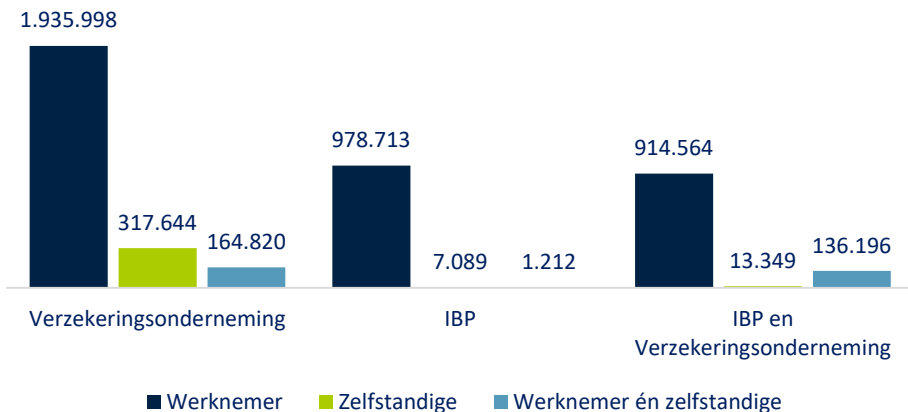

* Het betreft het gemiddeld uitbetaald pensioenkapitaal per uitbetaling. Eén individu kan aangesloten zijn bij meerdere plannen waardoor het gemiddeld uitbetaald pensioenkapitaal per individu hoger kan liggen.

Pensioeninstellingen

Aangesloten per professioneel statuut

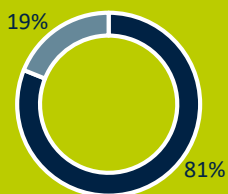

Bij een verzekeringsonderneming kan het aanvullend pensioen beheerd worden in een tak 21- en/of een tak 23-verzekeringsproduct:

- in een **tak 21-verzekeringsproduct** waarborgt de verzekeringsonderneming een vast rendement;

- in een **tak 23-verzekeringsproduct** waarborgt de verzekeringsonderneming geen rendement: de gestorte bijdragen worden geïnvesteerd in één of meerdere beleggingsfondsen en het rendement wordt bepaald door de prestaties van deze beleggingsfondsen.

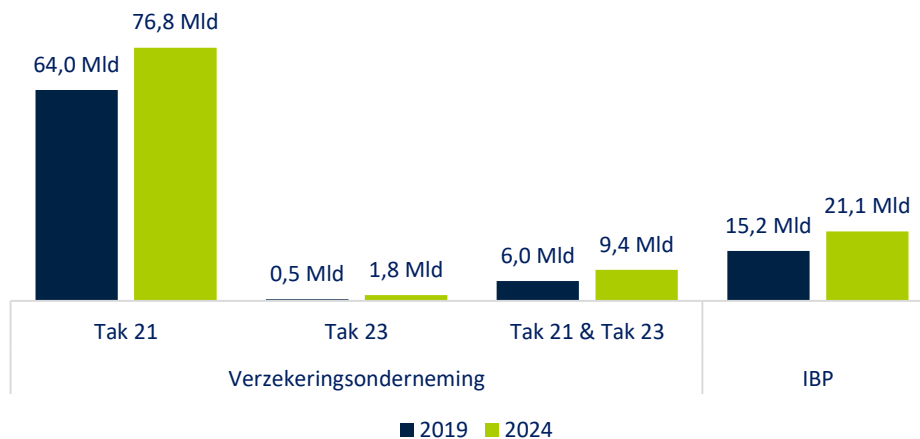
24 verzekeraars beheren samen 88 miljard euro aan pensioenreserves. 127 pensioenfondsen (IBP's) beheren samen 21 miljard euro aan pensioenreserves.

De 5 buitenlandse verzekeringsondernemingen beheren 0,05% van de pensioenreserves binnen de Belgische pensioenplannen.

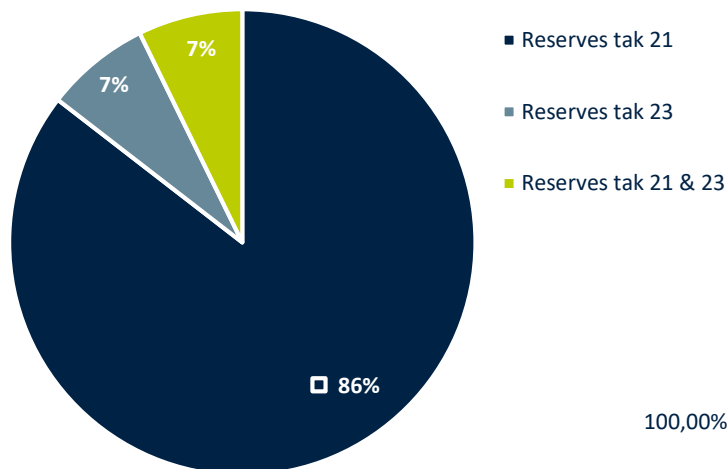
■ Verzekeringsonderneming ■ IBP

Verworven reserves

Pensioeninstellingen – nieuwe verzekeringscontracten

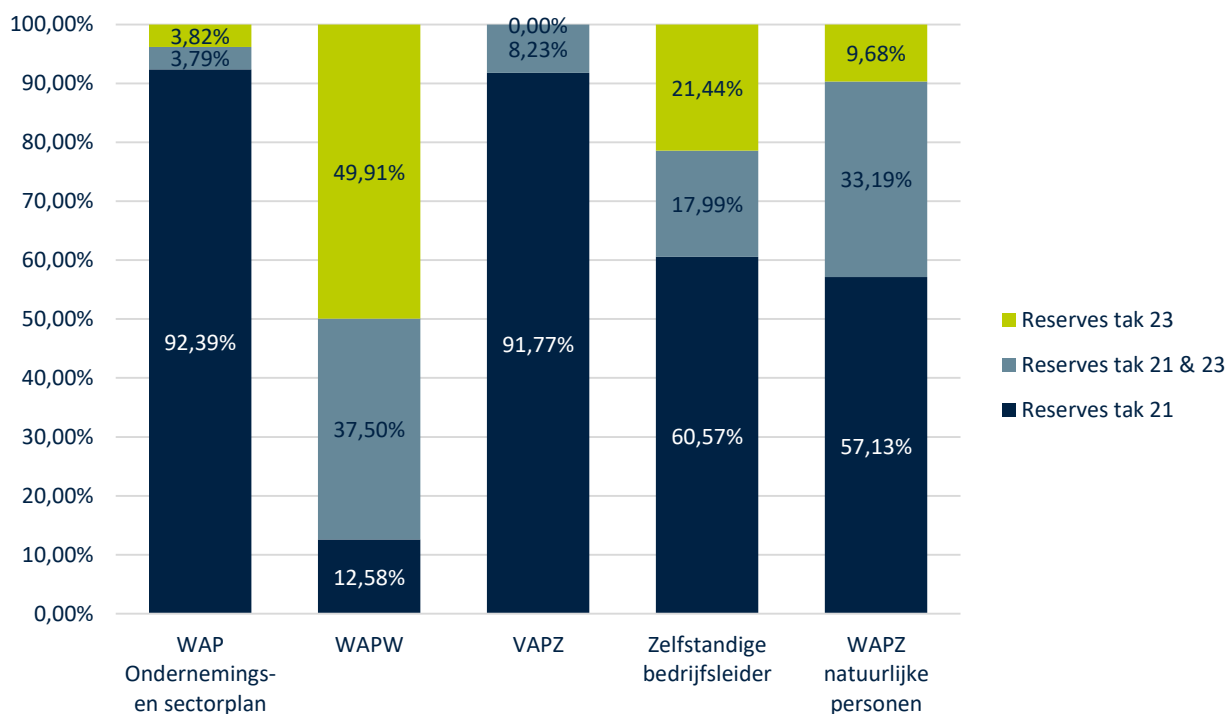

Nieuwe pensioenplannen (2023) bij verzekeringsondernemingen worden hoofdzakelijk beheerd binnen **tak 21-verzekeringsproducten (86%)**.

De overige 14% wordt gelijkelijk beheerd binnen **tak 23-verzekeringsproducten (7%)** en verzekeringsproducten die een combinatie vormen van **tak 21 en tak 23 (7%)**.

Nieuwe pensioenplannen in het kader van de WAP en het VAPZ worden hoofdzakelijk beheerd binnen **tak 21**.

Bij nieuwe pensioenplannen voor zelfstandige bedrijfsleiders, zelfstandigen natuurlijke personen en het VAPW hebben **tak 23** verzekeringen of verzekeringen die gebaseerd zijn op een **combinatie van tak 21 en tak 23** een groter gewicht.

Bijlage

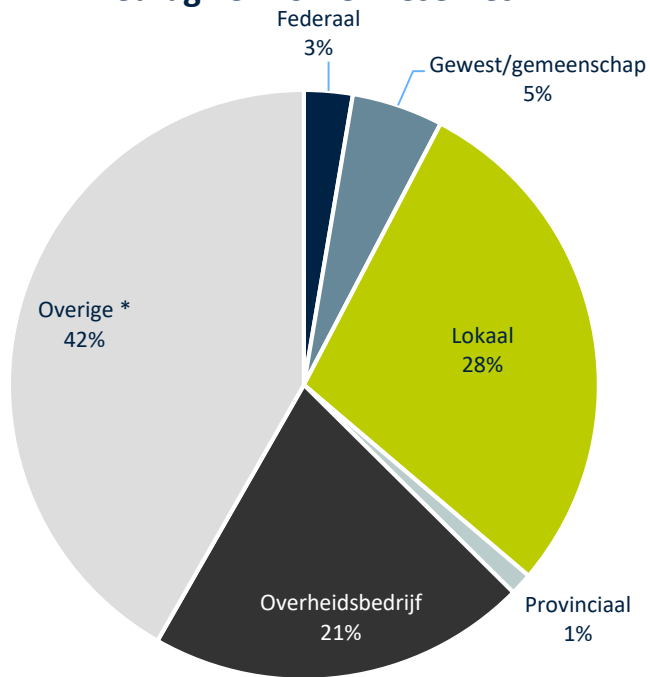
Pensioenplannen voor werknemers binnen de publieke sector

Pensioenplannen voor werknemers - publieke sector

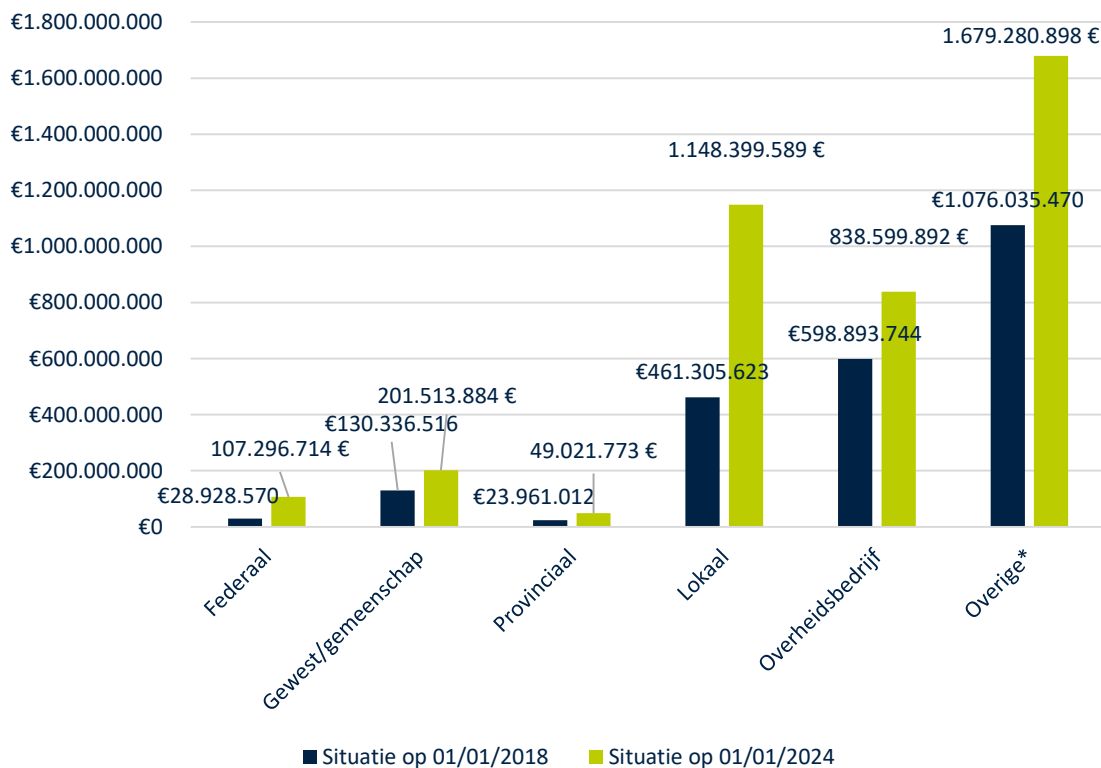
Overzicht	Situatie op 01/01/2018	Situatie op 01/01/2024
Aantal plannen	1.751	3.445
Bedrag verworven reserves	2.319.460.936 EUR	4.024.112.751 EUR

Bedrag verworven reserves

*Het betreft diverse publieke werkgevers zoals universiteiten, openbare instellingen, ...

Evolutie bedrag verworven reserves 2018-2024

■ Situatie op 01/01/2018 ■ Situatie op 01/01/2024